

Boltzmannův faktor:

$$\pi(\psi) = \exp\left(\frac{-\mathcal{E}(\psi)}{k_B T}\right) \quad k_B = \frac{R}{N_A} = 1.38 \cdot 10^{-23} \text{ J K}^{-1}$$

1. Energie vodíkové vazby

Výparná entalpie vody je asi 40 kJ mol^{-1} . Odhadněte energii jedné vodíkové vazby a srovnajte s $k_B T$ za teploty varu.

2. Proč se sůl rozpouští?

Jaká je typická energie páru iontů Na^+ a Cl^- ve vodě v roztoku o koncentraci 1 mol dm^{-3} ? Relativní permitivita vody je $\epsilon_r \approx 80$. Srovnajte s hodnotou $k_B T$. Proč se sůl rozpouští?

3. Ekvipartiční princip

Jaká je specifická tepelná kapacita za konstantního (dostatečně nízkého) tlaku

- vodíku za běžných teplot,
- vodíku v atmosféře hvězdy za teploty 10^6 K ,
- silanu za běžných teplot,
- vzduchu

a) 14.4, b) 41.2, c) 0.78, d) 1.00 [J g⁻¹]

Viriálový rozvoj:

$$\text{objemový: } z = \frac{pV}{nRT} = \frac{pV_m}{RT} = 1 + \frac{B}{V_m} + \frac{C}{V_m^2} + \dots \quad \text{tlakový: } z = 1 + \frac{p}{RT}[B' + C'p + D'p^2 + \dots] \quad (B = B')$$

4. Druhý viriálový koeficient

Pečlivým měřením bylo zjištěno, že hustota nasycené vodní páry ($M(\text{H}_2\text{O}) = 18.0153 \text{ g mol}^{-1}$) za teploty 100°C je 597.13 g m^{-3} .

- Vypočtete druhý viriálový koeficient.
- jaká je chyba použití stavové rovnice ideálního plynu?

a) -45.00 g mol⁻³, b) 1.5%

5. (2.60)

Pro závislost druhého viriálního koeficientu cyklohexanu na teplotě platí

$$B = 545,4 - 360,7 \cdot \exp(527,6/T) \quad [\text{cm}^3 \text{ mol}^{-1}, \text{K}].$$

Určete molární objem cyklohexanu při teplotě $T=350 \text{ K}$ a tlaku 150 kPa z

- tlakového viriálního rozvoje
- objemového viriálního rozvoje.

18,32 g mol⁻³; 18,25 g mol⁻³

$$\text{van der Waals: } p = \frac{RT}{V_m - b} - \frac{a}{V_m^2}, \quad a = \frac{27}{64} \frac{R^2 T_c^2}{p_c}, \quad b = \frac{1}{8} \frac{RT_c}{p_c}$$

$$\text{Redlich-Kwong: } p = \frac{RT}{V_m - b} - \frac{a}{T^{1/2} V_m (V_m + b)}, \quad a = 0.42748 \frac{R^2 T_c^{5/2}}{p_c}, \quad b = 0.08664 \frac{RT_c}{p_c}$$

6. 2.65

Určete hodnotu Boyleovy teploty pro ethylen na základě znalosti konstant van der Waalsovy rovnice: $a = 0,4613 \text{ Pa m}^6 \text{ mol}^{-2}$, $b = 5,823 \cdot 10^{-5} \text{ m}^3 \text{ mol}^{-1}$.

3936

Teorém korespondujících stavů – čisté tekutiny:

$$z = \frac{pV}{nRT} = \frac{pV_m}{RT} \approx z(\overbrace{p_r, T_r, V_r^{\text{NO}}}^{2 \text{ ze } 3}), \quad p_r = \frac{p}{p_c}, \quad T_r = \frac{T}{T_c}, \quad V_r^{\text{NO}} = \frac{V_m}{V_c^{\text{NO}}} \quad \left(V_c^{\text{NO}} = \frac{RT_c}{p_c} \right)$$

7. 2.73

Vypočítejte tlak butanu zaujímajícího při teplotě 250 °C objem 200 cm³/mol. Při výpočtu aplikujte tyto rovnice:

- stavovou rovnici ideálního plynu,
- van der Waalsovou stavovou rovnici,
- Redlichovu-Kwongovu stavovou rovnici,
- generalizovaný diagram kompresibilitních faktorů.

Pro výpočet konstant a a b použijte následující kritická data: $T_c = 425,12$ K, $p_c = 3,796$ MPa. Získané hodnoty tlaků porovnejte s $p_{\text{exp}} = 13,25$ MPa.

a) 21,75 MPa; b) 17,31 MPa; c) 13,86 MPa; d) 13,3 MPa

8. Objem z diagramu

Kolik kg oxidu dusného ($T_c = 309,6$ K, $p_c = 7,24$ MPa) je v tlakové láhvi o objemu 10 litrů při teplotě 21 °C a tlaku 4.34 MPa?

$m = 0,669$ kg

9. (2.93) Tlak z diagramu

Vypočítejte tlak v sifonové bombičce ($V = 10$ cm³), která obsahuje 7 g CO₂ při teplotě 320 K.

Data: $T_c = 304,2$ K, $p_c = 7,39$ MPa.

$p = 0,34$ MPa

10. (2.94) Teplota z diagramu

Určete teplotu, při níž vykazuje oxid uhličitý za tlaku 15 MPa hustotu 0,5 g cm³.

$T = 0,46$ K

Amagat: $V = V_1^\bullet + V_2^\bullet [T, p]$,	Dalton: $p(T, V, n_1, n_2) = p(T, V, n_1) + p(T, V, n_2) [T, V]$
---	---

11. 2.109

Vypočítejte hustotu směsi ethylenu ($x_1 = 0,584$) a oxidu uhličitého ($x_2 = 0,416$) při teplotě 100 °C a tlaku 27,6 MPa. Při výpočtu použijte:

a) Amagatův zákon, b) teorém korespondujících stavů, c) Redlichovu-Kwongovu rovnici.

Data: Při teplotě 100 °C a tlaku 27,6 MPa jsou kompresibilitní faktory C₂H₄ $z_1^\bullet = 0,780$ a CO₂ $z_2^\bullet = 0,623$. Kritická teplota a tlak ethylenu: 282,34 K, 5,039 MPa, oxidu uhličitého: 304,17 K, 7,386 MPa.

Výslednou hodnotu porovnejte s experimentálně zjištěnou hustotou $\rho = 0,418$ g cm⁻³.

a) $V_m = 80,32$ cm³/mol, $M = 34,691$ g/mol, $\bar{v} = 0,4319$ g/cm³, (3,32%)
 b) Kay: $[T]^\bullet = 291,42$ K, $p_c^\bullet = 6,015$ MPa, $T_r^\bullet = 1,280$, $p_r^\bullet = 4,588$
 c) RKW: $[p]^\bullet = 36,00$ cm³/mol, $v = 7,261$ g/cm³, $\bar{v} = 0,4287$ g/cm³, (2,56%)

12. (2.119) Amagatův zákon

Vypočítejte hustotu roztoku, který obsahuje 25 hm.% kyseliny sírové při 20 °C. Při výpočtu aplikujte Amagatův zákon. Je-li skutečná hustota roztoku $\rho = 1,1783$ g/cm³, vypočítejte relativní chybu v procentech.

Data: $\rho_{\text{H}_2\text{O}}^\bullet = 0,9982$ g cm⁻³, $\rho_{\text{H}_2\text{SO}_4}^\bullet = 1,8305$ g cm⁻³.

$\rho = 1,1262$ g cm⁻³, chyba = 4,4%

Směsi – pseudokritické veličiny [Kay]: $T_c' = \sum_i x_i T_{c,i}$, $p_c' = \sum_i x_i p_{c,i}$, $V_c' = \sum_i x_i V_{r,i}^{\text{NO}}$
---

13. (2.103) Výpočet objemu směsi

Vypočítejte molární objem směsi methanu a ethanu ($x_{\text{CH}_4} = 0,40$) při teplotě 12,3 °C a tlaku 15 MPa.

Kritická data: methan: $T_c = 190,6$ K, $p_c = 4,60$ MPa, ethan: $T_c = 305,3$ K, $p_c = 4,87$ MPa.

$V_m = 0,48$ cm³

14. Výpočet teploty směsi

V tlakové láhvi o objemu 5 litrů je 1,5 kg propanu-butanu (40 hm.% propanu). Láhev vydrží tlak 20 MPa. Při jaké teplotě praskne?

Kritická data: propan: $T_c = 369,8$ K, $p_c = 4,25$ MPa, butan: $T_c = 425,1$ K, $p_c = 3,80$ MPa.

$T = 0,77$ K